

"... DET BESTE I DEN NORDNORSKE FORTELJARTRADISJONEN"

Om Lars Bergs romaner – sammenliknet med Hamsuns

Henning Howlid Wærp

Berg og Hamsun

Lars Bergs tredje roman, *Du skal svare* (1936), regnes som hans gjennombrudd. Den kom i nyopptrykk på Tiden forlag i 1976, der det heter på baksiden: "Han var ein representant for det beste i den nordnorske forteljartradisjonen." Men hva er den nordnorske fortellertradisjonen – litterært sett? Det er det ikke så lett å svare på. Et minstekrav er at *handlingen* er lagt til Nord-Norge. Et annet at forfatteren er fra Nord-Norge. Lars Berg, født i 1901, vokste opp i grenda Buvikvollen sør på Kvaløya (Hillesøy, i dag Tromsø kommune), og romanene hans utspiller seg i Nord-Norge. Men hva mer, hva består nærmere bestemt den nordnorske fortellertradisjonen i?

Trolig vil man tenke på en folkelig, dialekt nær og muntlig tradisjon slik vi kjenner fra fortellingene i *Vett og uvett*, samlet inn og gitt ut av Einar Aas og Peter Wessel Zapffe i 1942. Man bør her kjenne dialekten for å få fullt utbytte av humoren, det er først da man oppdager kreativiteten i formuleringene. Nils Magne Knutsen har påpekt den språklige oppfinnsomheten som kjennetegner historiene i *Vett og Uvett*, det han kaller det fortette uttrykket, det drastiske bildet, overdrivelsen – men også den balanserte blandingen av naivitet, dårskap og uforferdet galskap, av temperament og hissighet. Det er folket vi møter i forskjellige situasjoner, ikke akademikere eller det høyere borgerskap. Og det er det komiske i de mest trivielle situasjoner som er emne for fortellingene. I humoren ligger det både sjarm og intelligens og en type eksistensiell overlegenhet og frihet, mener Knutsen, og sier: "Der den "gamle" nordlendingen var treg og apatisk, knuget i kne av en barsk natur og et enda verre klima, der løftet den nye nordlendingen seg *over* forholdene rundt seg og ble suveren i sitt eget liv" (Knutsen 2013: 14). Og det er humoren som gjør dette. Linjen fra *Vett og uvett* fortsetter med Arthur Arntzens Oluf-figur, og John Giævers røffe ishavskåserier, noe som har ført til, hevder Knutsen, at fra "å være deprimerte ofre for naturkreftene" har nordlendingene blitt "uoffisielle norgesmestre i livsglede og livskunst, eksperter på "å stå han av" "(Knutsen 2013:115). Humor har blitt en del av nordnorsk identitetskonstruksjon.

Nils Magne Knutsen peker på at den som først lanserer dette bildet av nordlendingen, er Knut Hamsun i sine nordlandsromaner. Dette vektlegges også i tobinds-verket *Nordnorsk kulturhistorie*, fra 1994, der det heter i kapitlet "Kampen for likeverd, selvtillit og stolthet":

I Hamsuns romanverden ble nordlendingen morsom. De menneskene som

tidligere var blitt skildret som tunge og traurige, sindige og saktmodige - de fremstår i Hamsuns diktning som vittige og slagferdige, med et språk så fargerikt og uvant at ingen hadde hørt - eller lest - maken. (...) En rappkjefitet, billedsterk, barsk og uvøren humor er i dag uløselig knyttet til det offisielle portrettet av nordlendingen. (Brantenberg m.fl., 1994:428.)

Vi vet at Lars Berg var en ivrig Hamsun-leser. Selv om det er langt mindre humor i Bergs romaner enn hos Hamsun, tok Lars Berg også utgangspunkt i rikdommen i det nordnorske hverdagsspråket. I en debatt på 1950-tallet med kolleger i Oslo om å få etablert et eget profesjonelt teater i Nord-Norge, spissformulerte Berg seg på følgende måte:

Her snakke dokker om språk. Det e vi her nord som har språk, sånn det har slipt sæ tell hos feskarn og høvedmainn der de har sigla med dauen på båtripa gjennom tusener av år fra Kolahalvøya tell Møre. Ka slags språk vert det av å gå på hesteleiting i tresko i dalan sørpå? (Eilertsen 2004:201)

Replikkene i Lars Bergs romaner har ikke den samme humor og friskhet som hos Hamsun. Berg skriver ikke på dialekt, men det er verdt å merke seg at han bevisst velger et dialektnært nynorsk. Det ser vi allerede i debutromanen, der han f.eks. bruker en form som "dokker", i samsvar med sin egen dialekt, og ikke følger ordboksnormalen: *dykk*. – Aud Kirsti Pedersen har i en artikkel undersøkt det lokale avtrykket i Bergs nynorsk (Pedersen 2004:94). Hamsun på sin side skriver i nordlandsromanene riksmål med innslag av dialektord, eller ved å bruke nordnorsk ordstilling i spørsmål, som her i *Markens grøde*: "Hva du heter? – Inger. Hva du heter? Isak" [dialekt: "ka du hete?"] (Hamsun 2008:12). – Nils Magne Knutsen gir eksempler på nordnorske ord og uttrykk i Hamsuns nordlandsromaner i boka *Knut Hamsun og Nordland* (2006).

I en drøfting om hva regional litteratur er, har Nils Magne Knutsen delt inn feltet i ulike grupper: (1) *Ekstern regionallitteratur*: tekster av forfattere som ikke har vært i vedkommende region, men som likevel gir uttrykk for sine forestillinger om regionen og de som bor der. (2) *Observasjonslitteratur*: Tekster om regionen skrevet av tilreisende forfattere etter kortere eller lengre opphold i regionen. Og (3): *Intern regional litteratur*: Skjønnlitteratur skrevet av regionens egne innbyggere ut fra en total fortrolighet med språk, skikker, humor, arbeidsliv, sosiale konflikter, etc. (Knutsen 2013:17). Det er denne siste litteraturen man gjerne kaller nordnorsk litteratur. Og her befinner både Hamsun og Lars Berg seg. Regional litteratur betyr ikke at nedslagsfeltet bare er regionalt, men at det er her forfatteren finner sitt stoff.

Og det er nettopp dette, *stoffet*, som må være det man ser etter hvis man skal karakterisere den nordnorske fortellertradisjonen. Hva slags stoff finner forfatterne og hvordan bruker de det? Jeg vil i det følgende reflektere rundt det i forhold til Lars Bergs romaner, da med enkelte sammenligninger med Hamsun.

Lars Bergs bøker ble forbudt under krigen, han ble fengslet i 1942 og ble sittende i tysk fangenskap krigen ut. Naturlig nok var han skuffet over Hamsuns

støtte til Hitler-Tyskland. Likevel var det Berg som avduket en Hamsun-byste på Hamarøy i 1961, på Knut Hamsuns hjemsted Hamsund. *Forfatteren* Hamsun satte Lars Berg fortsatt høyt.

Lars Bergs to første romaner

Hvis man legger vekt på *stedet* for handlingen, at settingen må være nordnorsk for å falle inn under 'den nordnorske fortellertradisjonen', er det interessant å se at dette trekket først kommer til syne i den tredje romanen til Berg, *Du skal svare* (1936). Dette selv om de to første romanene også utspiller seg nordpå. La meg likevel starte med de to første romanene, som ga Lars Berg tittelen "rikspornograf", på grunn av de eksplisitte seksualskildringene.

I debutboka, *Men det var det ingen som visste* (1934), har den 15 år gamle hovedpersonen Tor seksuell omgang med ei voksen budeie på sætra, etter å ha drukket seg full i skuffelse over manglende respons fra ei jevnaldrende jente. Senere finner vi en gjengtagelse av dette, Tor har nå blitt student og svermer for den vakre medstudenten Eva Lie. Han får henne ikke, og har isteden sex med ei tjenestejente i huset der han bor. Disse hendelsene fører ham senere inn i anfektelser, og som gift bestemmer han seg for å leve rent, det vil si aseksuelt. Petra, kona hans, er når de gifter seg ikke klar over denne bestemmelsen, og det går dårlig med ekteskapet, hun er ikke interessert i å leve platonsk og finner seg etter hvert en elsker.

I den neste romanen, *Du er den første kvinne* (1935), har den tolv år gamle hovedpersonen Einar Utnes seksuell omgang med barnepiken/tjenestejenta, som er 12 år eldre enn ham. Etterpå får han religiøse anfektelser. Han er bundet til minnet om denne første kvinnen og lever et kjærlighetsløst liv som voksen; han har sex med mange, men elsker ingen.

Begge romanene tematiserer en vanskelig overgang fra barn til ungdom/voksen når det gjelder seksuallivet. De mannlige hovedpersonene mislykkes i sosialiseringen, i debutromanen dreier det seg om overdreven seksuell avholdenhet, i den påfølgende romanen om overdreven seksuell pågåenhet. I begge tilfellene er hovedpersonen nærmest ute av kontakt med sitt eget følelsesliv. Dette har noe med oppdragelse, religion, fortielse, uvitenhet og mobbing å gjøre, men også med seksualitetens vesen. Lars Berg var opptatt av psykoanalysen. Nils Magne Knutsen påpeker i en artikkel at Berg utvidet og nyanserte det litterære bildet av nordlendingen, han gjorde nordnorsk litteratur samtidig med den moderne, progressive, radikale litteraturen – noe den slett ikke alltid hadde vært, tvert imot hadde den ofte vært ganske mye på etterskudd (Knutsen 2004:20).

Men så til stedet, settingen: Vi er i de to første romanene til Lars Berg på et litt udefinert småsted ved kysten av Norge. Miljøkoloritten er vag, og om det er i Nord-Norge, på Vestlandet eller på Sørlandet handlingen utspiller seg, er ikke godt å avgjøre ved en rask lesing. Det vil si, i debutromanen får vi mot slutten en stedsbestemming: nærmeste by til der hovedpersonen har vokst opp viser å være Tromsø, jf. følgende passasje i *Men det var det ingen som visste*:

Midt i byen låg kyrkja. Lenger ned var posthuset, hitanfor låg storbanken. Bygningen var raud og svær. Den høgare skolen ruva over dei andre. Lenger sør låg sjuhusa. Der var stilt og vakkert. Ved kaien låg hurtigrute og lokalbåtar. Og utfor var sundet. (s.322)

Dette er Tromsø, selv uten stedsnavn vil en lokalkjent lett kjenne seg igjen.

I Lars Bergs andre roman, *Du er den første kvinne*, får vi på side 248 denne skildringen, når hovedpersonen som voksen gjenbesøker hjemstedet. Altså er det igjen først langt ute i romanen at vi får noen stedsangivelse:

Gate opp og gate ned gjekk han. Var oppe på øya. Stod og såg kor vakkert det var på andre sida. Det var så kjent og kjær, sundet ut for med frisk strøm. Fjellet som stupte bratt ned. Der var Fløya og Storsteinen. Dalen, liene, det kjente bare ikkje han. Minte bare om at han var utestengt. (s.248)

Dette er også lett gjenkjennelig som Tromsø.

Landskapsbeskrivelsene bygger likevel ikke opp noe nordnorsk miljø som vi ser personene ut fra. Dette endrer seg med den tredje romanen, *Du skal svare* (1936), og det er den jeg her skal se på i det følgende. Det er først nå det blir relevant å snakke om "den nordnorske forteljartradisjonen."

***Du skal svare* - Lars Bergs tredje roman**

Hovedpersonen i *Du skal svare* er Rønnaug, en ung kvinne som blir gravid med en slusk, Kristian. Vi følger deres liv gjennom ungdomstid og opp i voksen alder. Han er lat og udugelig i arbeid, han drikker, og han slår både kone og barn. Romanen ender med at Rønnaug dytter ham utfor et stup, for å verge både seg selv og barna. Slik slutter romanen, en roman som startet med å handle om ung erotikk – et tema vi kjenner fra Bergs to første romaner – og deretter om barnefødsler, fattigdom og et vanskelig ekteskap.

La oss se på stedet for handlingen:

Dei kom ut mot neset mot Sandvika. [...] Det var bratt ned til sjøen. Ho så såg vidt i den sølvgrå havflata gjennom lauget. Og der litt lenger inne, låg den vesle vika innfor Greipstad. Der var bukta innfor, der var naustet. Der var bua og sjåen. (s.64).

Vi er på Lars Bergs hjemtrakter, sør på Kvaløya. – Gården Greipstad har vært bosatt siden vikingtiden, muligens helt siden steinalderen.

Når Rønnaug skal til hovedkirken på Jonsokfeiring, må hun reise et bra

stykke: "Ferda til Bjorelvkyrkja jonsokkvelden var eldgammal," heter det (s.36). Og videre: "Det var mest ei glede at bygda var eit anneks. Elles hadde det vel ikkje vore fart sørover til hovudkyrkja," tenker Rønnaug (s.36). Hvis man ser på et veikart i dag, virker forbindelsen Greipstad på Kvaløya til Bjorelvneset i Lenvik kronglete. Med bil må man først kjøre 55 km inn til Tromsø, deretter E8 inn i landet til Nordkjosbotn, så E6 til Olsborg, ta av vestover til Finnsnes og så nordover til Bjorelvneset. Det er en kjøretur på 22 mil. Men ser man på sjøen som ferdselsåre, ser det annerledes ut, da er det strake veien. Og det er med båt Rønnaug og hennes foreldre reiser: "Det bar sør Gisundet" (s.36), heter det. Topografien oppleves selvfølgelig annerledes med båt enn med bil. Og i Lars Bergs første roman om Skarnes-familien – og i det tre påfølgende romanene – er det båten som er det dagligdagse fremkomstmiddelet, ikke bilen. Veier spiller knapt noen rolle i *Du skal svare*. Båten er både fremkomstmiddel og arbeidssted. Vi får høre om småsefiske, til den daglige husholdningen, men også om Finnmarksfiske og Lofotfiske. Og sildesteng. Samtidig drives det jordbruk. Det er et småsamfunn av fiskebønder vi møter.

En begrensning i det å bli kjent med miljøet ligger i at synsvinkelen i hovedsak ligger hos Rønnaug. Vi har ingen hamsunsk allvitende forteller som forflytter seg rundt i samfunnet med kommentarer. Det blir noe nesten klaustrofobisk over det trange livet til Rønnaug. Men det er trolig også meningen, psykologisk realisme er her et stikkord. Det er også påfallende hvor sterkt knyttet Rønnaug er til foreldrene og til foreldrenes vurderinger av henne. Hun ser seg alltid i en familie- og slektssammenheng. Det samme gjelder hovedpersonene i Lars Bergs to første bøker. Hos Hamsun er dette annerledes, mange av hans hovedpersoner er fremstilt uten noen familieband, vi får ofte ikke vite om foreldre og søsken. Det gjelder løytnant Glahn i *Pan*, det gjelder telegrafist Rolandsen i *Svermere*, det gjelder Isak i *Markens grøde*, det gjelder August i *Landstrykere*, for å nevne noen eksempler. De har ingen fortid. De skaper seg selv. Karl Ove Knausgård kommenterer dette slik: "Denne historieløsheten, denne kontekstløsheten, denne familieløsheten, dette at de så til de grader tilhører øyeblikket, og hele tiden likesom starter på nytt, er et av de viktigste trekkene ved Hamsuns karakterer, og jo fullkomment amerikansk" (Knausgård 2008:183). Knausgård sammenligner Hamsun-skikkelsene med landstrykeren i Chaplins filmer.

Lars Berg er langt mer en skildrer av barndom og tidlig ungdom enn det Hamsun er. Hamsuns romanpersoner har noe av vagabonden over seg, en som ankommer ethvert sted som om det var det første, fri for alle bånd til annet enn livet i øyeblikket (Knausgård s.185). I dette kan Hamsun kalles en modernistisk forfatter. Lars Berg er mer i tråd med nyrealismen med sin vektlegging av å se enkeltindividet i en familiesituasjon, i tillegg til sosial klasse, kirke og lokalsamfunn. Han skriver om sin egen samtid, der han gjerne plasserer enkeltindividet i moralske valgsituasjoner.

Selv om synsvinkelen i *Du skal svare* hovedsakelig ligger hos Rønnaug, får vi likevel enkelte innblikk i bygdas liv, der vi møter en kystbefolkning i hverdag og fest:

Fotsteg av sjøstøvklædde karar i fjærestein. Karar som gjekk til kvar sin heim. Med ei seihonk i ei hand, ei sjøbomme eller pakkar i den andre. Og barn etter. Glade røster. Fred. Sommarlørtdag i bygda. Ein glad liten fest ved kvar stue. (s.33).

Vi får høre om russehandelen, om russerne som kommer nedover kysten og selger rug og hvete, mens de på sin side kjøper opp sei. Og vi får høre om samene, som har langt mindre status hos bygdefolket: Samene bor oppe på Moan, og det er ikke "fint" å reise dit. "Fok her nede lo til folket der", kan vi lese. En norsk slekt som får samisk inngifte, blir "utskjemt" i bygdas øyne, "folk heldt alltid rekning med slikt" (s.14).

Hva mer lærer vi om stedet? Slik skildres det i Rønnaugs opplevelse: "Ho tok bygda i eit einaste syn. Gard etter gard låg på begge sider. Og der inne i vika løfta kyrkja seg. Der såg ho den nye brygga til handelsmannen" (s.13). Handelsmannen er viktig i et slikt lite samfunn:

Ho såg stua til handelsmannen. Det var ei stor stue, den største i bygda. Folk sa dei kunde stå oppreist under raftene på loftet. [...] Der inne var det fine stolar, der var stor lampe, komodar og flotte gardin. Der var bordklædde rom, der var blankpusa handtak og skinnande brett (s.44).

I en Hamsun-roman ville vi ha fulgt en av tjenestefolkene inn i stua, eller rett og slett latt hovedpersonen få komme inn. Men i *Du skal svare* forblir synsvinkelen hos Rønnaug. Og derfor forblir vi utenfor. Hamsun ferdes i sine nordlandsromaner mer på kryss og tvers av de sosiale lagene. Og livet på krambua skildres med større fascinasjon enn hos Berg.

Likevel er det likheter mellom Lars Berg og Hamsun når det gjelder å skildre kystbefolkningen, blant annet avhengigheten av vær og vind og naturressurser, båten som daglig transportmiddel, betydningen av fiske, handelsmannens rikdom, ja, handel generelt. En historie som er hamsunsk i tone finner vi i *Du skal svare* fra en sesong Lofotfisket er godt: Handelsmennene i Lofoten får en dag konkurranse av ei dame fra byen som kommer med varer og leier seg en stor bu som står mellom de andre krambuene. Bydama er pen og tiltrekkende, "skamvakker" heter det (s.257), hun har grammofon på disken og synger selv med. Fiskerne strømmer til og kjøper som i ørske, kjøper tresko og grønnsåpe, selv om det var tobakk de kom for. Det gode fisket vil ingen ende ta: "Folk var elleville. Eit par fiskargutar tendte på sigarettane med tikroner ein gong dei var i byen. Ja, noen sa det var femtikronesetlar!" (s.257).

Denne handelsrusen kjenner vi igjen fra Hamsuns romaner. Motsatt bonden eller industriarbeideren kan en fisker plutselig gjøre store penger, og dette preger handlemønsteret og folkelynnene. Hos Hamsun kan særlig store sildesteng forandre en personlig økonomi eller et helt samfunn på et øyeblikk – noe vi ser vi blant annet i romaner som *Benoni* og *Landstrykere*. Slike fangsteventyr finner vi også hos Lars Berg:

Dag ut og dag inn kom tidenda. Silda stod tett som i ein hov i alle sund. Det var bare å ause inn. Ute på ei av øyane hadde eit par jenter funne på at dei skulde prøve. Dei gjekk i naustet og fann fram eit par garnlørver som karfolka ikkje syntes dei kunde bruke. Dagen etter kom jentene i land med lasta båt. (s.151)

Mennene i bygda ler i utgangspunktet av dem, jentene vil ikke klare å ta annen sild enn den som driver selvdød i land i fjærsteinene, mener de. Men her tar de feil: Etter tre-fire dager har de unge jentene tjent så mye at de kjøper seg nye garn. Med den følge at andre unge kvinner også starter opp med fiske. Silda fører til forandring i samfunnet, ved et slag kan man stige opp til rikdom og anseelse. Fascinasjon for den plutselige overfloden av fisk – og dermed av penger og varer – er felles for Berg og Hamsun.

I Hamsuns roman *Svermere* (1904) finner vi denne karakteristikken av nordlandsfisket, i et kapittel som begynner med ordene "Det siger vårsild inn fra havet".

Fiskeren er spiller. Han setter sine garn eller liner og venter på trekket, han kaster sin not og lar skjebnen råde. Ofte samler han tap etter tap over seg [...] Men nu og da kan også det store lodd ligge og bie på ham midt i hans vei og stanse ham og fylle hans båt med dalere." (Hamsun 2007:18)

Ser man på realia her, stemmer en slik skildring med virkeligheten: I Hamarøy kommune ble utbyttet av sildefiske i 1873 – da Knut Hamsun var 14 år gammel – 3 800 tønner sild. Året etter, i 1874, var utbyttet 85 700 tønner. Men så, i 1875: Plutselig ingen tønner sild. Det var svart hav og konkurs (Larsen 1998:83).

Her er vi kanskje ved noe av kjernen ved det man kan kalle den nordnorske fortellermåten: Et innforlivet blick på kystbefolkningen i nord med utgangspunkt i fiskeriene. Samtidig kan man nok hevde at Lars Berg – og andre i hans generasjon, som Andreas Markusson og Julius Sundsvik – skildrer fiskeridelen av kystkulturen med større sakkunnskap enn Hamsun. Selve utøvelsen av fisket skriver Hamsun lite om. Men *virkingen* av fiskeriene på samfunnet kjenner han.

Avslutning

Lars Berg er en av de mange nordnorske forfatterne som ble uteksaminert fra Tromsø Lærerskole i mellomkrigstida, andre navn er Andreas Markusson, Just Sundsvik og Aase Kristoffersen. Lærerskolen ser ut til å ha vært landsdelens ledende kulturinstitusjon, særlig under rektor Just Qvigstad. Også andre lærerskoler, f. eks. lærerskolen i Volda, ser ut til å ha fungert som rene forfatterskoler. Et typisk trekk ved de nordnorske forfatterne som går ut av Tromsø lærerskole er at de skildrer en tidstypisk konflikt: Skal en evnerik gutt fortsette familietradisjonen på havet – eller skal han ta lærerskolen og bli lærer? Det er tydelig at denne konflikten har flere forfattere (Berg, Markusson, Sundsvik) opplevd selv. I firebinds-verket om Skarnes-familien (1936-1939) bruker Lars Berg

nettopp dette stoffet som dikterisk utgangspunkt. – Motsatt dette tar Hamsun aldri høyere utdanning, og har heller ingen arv på havet å videreføre i yrkessammenheng.

Hva "den nordnorske forteljartradisjonen" er, lar seg ikke besvare med en kort artikkel, til det trengs det flere studier. Men det at stoffet i stor grad hentes fra fiske og kystkultur, at landsdelens geografi og klima har stor betydning, og at dialekt og talemåter slår inn i litteraturen, kan man likevel slå fast.

(Artikkelen er basert på et foredrag fra Lars Berg-seminaret under Ordkalotten - Tromsø internasjonale litteraturfestival, 2015)

Bibliografi:

Berg, Lars: *Men det var det ingen som visste*, Oslo: Tiden, 1934.

Berg, Lars: *Du er den første kvinne*, Oslo: Tiden, 1935.

Berg, Lars: *Du skal svare*, Oslo: Tiden, 1976 [1936].

Brantenberg, Terje; Marit Anne Hauan; Nils Magne Knutsen: "Myter om Nord-Norge og nordlendingen gjennom tiden", i *Nordnorsk kulturhistorie*, bind 2, red. av Drivenes, Hauan og Wold, Oslo: Gyldendal, 1994.

Eilertsen, Jens Harald: *Teater utenfor folkeskikken. Nordnorsk teaterhistorie fra istid til 1971*, Stamsund: Orkana, 2004.

Hamsun, Knut: *Svermere*, Oslo: Gyldendal, 2007.

Hamsun, Knut: *Markens grøde*, Oslo: Gyldendal, 2008.

Knausgård, Karl Ove: "Knut Hamsun: *Mysterier*", i *Norsk litterær kanon*, red. av Stig Sæterbakken og Janike Kampevold Larsen, Oslo: Cappelen Damm, 2008.

Knutsen, Nils Magne: "Lars Berg i nordnorsk litteraturhistorie," i: *Han som gjekk først. Forfatteren, skolemannen og kulturforkjemparen Lars Berg*, Ravntrykk, nr. 31, 2003, red. av Aud Tåga og Helge Stangnes, Universitetet i Tromsø.

Knutsen, Nils Magne: "Trangvik i våre hjerter. Noen innledende bemerkninger om regional litteraturforskning", i *Litteratur i Æventyrland*, Tromsø: Angelica, 2013.

Larsen, Lars Frode: *Den unge Hamsun. 1859-1888*, Oslo: Schibsted 1998.

Nesby, Linda: "Lars Berg: Regional forfatter i sentrum for oppmerksomheten", i *Lars Berg. Ein bibliografi*, ved Einride Berg, Ravntrykk nr. 24, Universitetet i Tromsø, 2001.

Pedersen, Aud-Kirsti: "Målmannen Lars Berg – språkbrukaren", i: Ravntrykk, nr. 31, 2003, red. av Aud Tåga og Helge Stangnes, Universitetet i Tromsø.

Summary:

This article uses a regional perspective to compare the novels of Lars Berg with Knut Hamsun's novels set in northern Norway. What characterizes the northern Norwegian storytelling tradition, and is it possible to define it? In order to close in on this concept, this article focuses on certain aspects of setting, including: fishery, trade, language, and character.

Biografi:

Henning Howlid Wærp, professor i nordisk litteratur ved UiT Norges arktiske universitet. Siste utgivelser: "Om Oliver-skikkelsen som korreks til fremskrittet. Knut Hamsuns *Konene ved vannposten* (1920)", i *Edda* nr 2 2015. «Knut Hamsuns Segelfoss-bøker – en grønn kritikk av konsumsamfunnet?», i *Norsk litterær årbok 2015. Fra Wergeland til Knausgård. Lesninger i nordisk litteratur* (red., med Hans Kristian Rustad), Akademika forlag 2014. Lyrikkanmelder i *Aftenposten*.

Nøkkelord:

Lars Berg, Knut Hamsun, regional litteratur.